

Flora- en faunatoets t.b.v. het Bestemmingsplan Kop van Zuid te Rotterdam

Projectcode

NL.IMRO.0599.BP1107KopVanZuid-

Datum

16-08-2019

Versie

V1

Opdrachtgever

J. Ekkelenkamp (Bureau
bestemmingsplannen)

Paraaf Opdrachtgever:**Opsteller**

K. van Veen

Paraaf Opsteller:**Collegiale toetser**

I. Dekker

Paraaf Toetser:

Samenvatting

Voor Kop van Zuid wordt een nieuw bestemmingsplan opgesteld dat dient te worden getoetst aan vigerende natuur wet- en regelgeving. Binnen het bestemmingsplangebied vinden enkele wijzigingen plaats. (Nader) Onderzoek naar flora en fauna is bij enkele ontwikkelingen nodig. Bij ruimtelijke activiteiten die binnen een bestaande bestemming vallen (bijvoorbeeld sloop en nieuwbouw, kap van beplanting) dient voorafgaand aan de uitvoering ervan flora- en faunaonderzoek te worden uitgevoerd. Indien er in het bestemmingsplan in de toekomst alsnog ontwikkelingen worden gepland, waarbij een bestemmingsplanwijziging of projectbestemmingsplan noodzakelijk is, dan dient opnieuw getoetst te worden aan de Wet natuurbescherming. Eventuele benodigde ontheffingen dienen verkregen én aan voldaan te zijn voordat met de realisatie van de ontwikkelingen begonnen kan worden.

Voor het bestemmingsplan zijn de Verordening ruimte, voor wat betreft het Natuurnetwerk Nederland en de soortenbescherming en gebiedsbescherming onder de Wet natuurbescherming relevant. De meest dichtbijgelegen Natura 2000-gebieden (Oude Maas en Boezems Kinderdijk) liggen buiten de invloedssfeer van mogelijke ruimtelijke ontwikkelingen in het bestemmingsplangebied. Negatieve invloeden op de Natuurnetwerk Nederland gebieden en belangrijke weidevogelgebieden als gevolg van het vaststellen van het bestemmingsplan zijn uitgesloten. De onder de Wet natuurbescherming geregelde bescherming van houtopstanden valt buiten deze toetsing.

In het bestemmingsplangebied zijn potenties voor gebouwbewonende vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten aanwezig, te weten Slechtvalk. Hiernaast is er potentie voor habitatrichtlijnsoorten Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis, Kleine dwergvleermuis, Tweekleurige vleermuis en Laatvlieger. Het plangebied is ongeschikt voor Nationaal beschermde soorten waarvoor in de provincie Zuid- Holland geen vrijstelling geldt.

Naast onder de Wet natuurbescherming streng beschermde soorten is het plangebied geschikt voor categorie 5- vogels, algemene broedvogels en in de provincie vrijgestelde soorten grondgebonden zoogdieren en amfibieën. Geadviseerd wordt om bij renovatie, sloop en nieuwbouw gebouwen geschikt te maken voor medebewoning door fauna (natuurinclusief bouwen). Kansen voor natuur liggen met name bij het ontwikkelen van het uitbreiden van het openbaar groen, gevelbeplanting en het aanbrengen van nestvoorzieningen van vogels in de vorm van nestkasten of groene drijvende plateaus.

Bij ruimtelijke ingrepen die plaats vinden binnen bestaande bestemmingen (zoals het slopen van gebouwen, ingrijpende renovatie, herinrichting van terreinen, kapwerkzaamheden of werkzaamheden in of aan waterlopen of de oevers daarvan) is voorafgaand aan de werkzaamheden een onderzoek in het kader van de Wet natuurbescherming verplicht.

De verwachting is dat bij het toepassen van de juiste mitigatie een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming verkregen kan worden.

Met inbegrip van bovenstaande is de conclusie dat het bestemmingsplan 'aanvaardbaar' is vanuit het oogpunt van de Wet natuurbescherming en andere kaders m.b.t. natuur.

Inhoudsopgave

1. Inleiding	5
2. Planbeschrijving	6
2.1 Bestemmingsplangebied	6
2.2 Mogelijk gemaakte ontwikkelingen	6
3. Wetgeving en beleid	7
3.1 Het bestemmingsplan en natuurwetgeving	7
3.2 Aanbevelingen vanuit wetgevend kader	8
3.3 Natuurnetwerk Nederland (voormalige EHS en PEHS)	8
3.4 Rotterdamse Natuurkaart	9
3.5 Rotterdams duurzaamheidsbeleid en ecologie	10
4. Beschrijving natuurwaarden in het bestemmingsplangebied	11
4.1 Algemene beschrijving	11
4.2 Eerder onderzoek	11
4.3 Verkennend veldonderzoek	11
4.4 Natuurdatabase Rotterdam, overige bronnen en verkennend veldonderzoek	11
4.4.1 Soorten Vogelrichtlijn	12
4.4.1.1 Jaarrond beschermde nesten	12
4.4.1.2 Niet jaarrond beschermde nesten	12
4.4.1.3 Algemene vogels	12
4.4.2 Soorten Habitatrichtlijn	12
4.4.2.1 Vleermuizen	12
4.4.2.2 Grondgebonden zoogdieren	13
4.4.2.3 Reptielen en amfibieën	13
4.4.2.4 Vissen	13
4.4.2.5 Overige soortgroepen	13
4.4.3 Nationaal beschermde soorten	13
4.4.3.1 Grondgebonden zoogdieren	13
4.4.3.2 Vissen	14
4.4.3.3 Reptielen en amfibieën	14
4.4.3.4 Planten	14
4.4.3.5 Overige soortgroepen	14

5. Gevolgen voor natuurgebieden en flora en fauna	15
5.1 Beschermde en waardevolle natuurgebieden	15
5.2 Ontwikkelingen binnen bestaande bestemmingen in het kader van beschermde soorten	15
5.3 Door het bestemmingsplan mogelijk te maken ontwikkelingen	15
5.3.1 Locatie 1 – Baltimore	15
5.3.2 Locatie 2 – Chicago	15
5.3.3 Locatie 3 – Havana	16
5.3.4 Locatie 4 – Veemstraat	16
5.3.5 Locatie 5 – Spoorweghaven	16
5.3.6 Locatie 6 – Rijnhaven	16
6. Kansen door de ontwikkelingen	17
6.1 Duurzaamheid	17
6.2 Kansen voor vergroting van de biodiversiteit	17
7. Conclusies en aanbevelingen	19
Literatuurlijst	20
Bijlage 1: Foto's bestemmingsplangebied	21
Bijlage 2: Wetgevende kaders	24
Wet natuurbescherming	24
Bescherming van gebieden	24
Bescherming van soorten	25
Bescherming van houtopstanden	26
Zorgplicht	26

1. Inleiding

Het nieuwe bestemmingsplan 'Kop van Zuid' welke in 2019/2020 wordt opgesteld, vervangt het huidige bestemmingsplan van "Eerste herziening Kop Van Zuid", vastgesteld op 19 maart 2009. De aanleiding is dat het nu geldende bestemmingsplan aan vernieuwing toe is. Het opstellen van het nieuwe bestemmingsplan gebeurt in het kader van het meerjarenprogramma voor de actualisering van bestemmingsplannen. Daarnaast zijn er in het bestemmingsplangebied recente ontwikkelingen die aanleiding geven tot herziening.

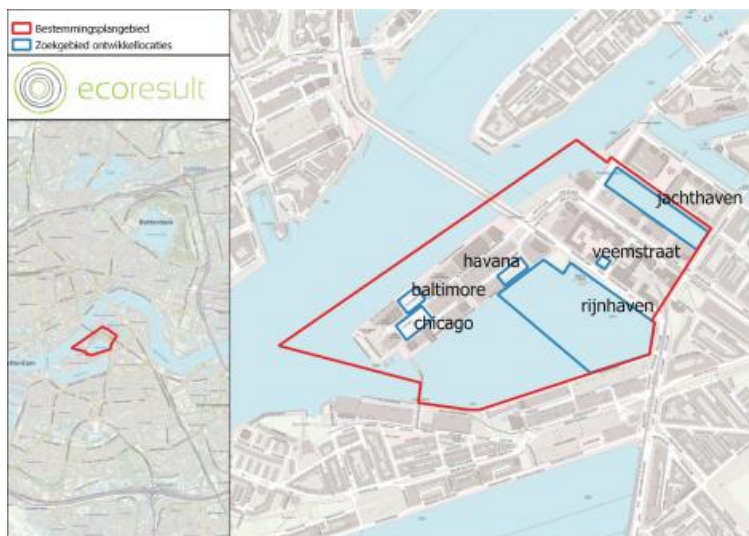
Een nieuw opgesteld bestemmingsplan of een wijziging of actualisatie van een bestaand bestemmingsplan dient getoetst te worden aan vigerende natuurwet- en regelgeving en mag hier geen tegenstrijdigheden mee opleveren. Het onderzoek heeft tot doel in beeld te brengen welke natuurwaarden in de huidige situatie binnen het beoogde bestemmingsplan aanwezig zijn en potentiële conflicten die kunnen optreden bij toekomstige ontwikkelingen. Het betreft hier de:

- Juridische kaders: Wet natuurbescherming;
- Beleidskaders: Natuurnetwerk Nederland (voormalige PEHS), Rotterdams duurzaamheidsbeleid, Rotterdams ecologiebeleid.

2. Planbeschrijving

2.1 Bestemmingsplangebied

Het plangebied Kop van Zuid ligt op de linkeroever van de Nieuwe Maas in het deelgebied Feijenoord. Het plangebied wordt grofweg begrensd door de Nieuwe Maas/ Koningshaven, de Levie Vorstkade, Lodewijk Pincoffsweg, Zuiderspoorstraat, Hillelaan, Rijnhavenkade en Nico Koomanskade.

Afbeelding 1 : Het bestemmingsplangebied Kop van Zuid (rood omkaderd). Kaartbron: Google maps

2.2 Mogelijk gemaakte ontwikkelingen

Op 6 locaties (zie Afbeelding 1) vindt mogelijk transformatie plaats naar nieuwe functies. Het gaat om de volgende locaties:

- Locatie 1 – Baltimore; Nieuwbouw van circa 50.000m².
- Locatie 2 – Chicago; Nieuwbouw hotel.
- Locatie 3 – Havana; Nieuwbouw van twee woontorens (maximaal 512 appartementen).
- Locatie 4 – Veemstraat; Nieuwbouw met 100 tot 150 appartementen.
- Locatie 5 – Spoorweghaven; Uitbreiding jachthaven Marina.
- Locatie 6 – Rijnhaven; Ambitie als woongebied met Horeca.

Binnen het bestemmingsplangebied bevinden zich nog meerdere functiewijzigingen die zijn vermeld in de Startnotitie. Op deze locaties zijn echter de plannen al gerealiseerd of in uitvoering waardoor vanuit ecologie hier geen bezwaren aanwezig zijn.

3. Wetgeving en beleid

3.1 Het bestemmingsplan en natuurwetgeving

Per 1 januari 2017 heeft de Wet natuurbescherming onder meer de Flora- en faunawet vervangen. Deze toets is geschreven op basis van de geldende wetgeving conform de Wet natuurbescherming.

De Wet natuurbescherming kent geen procedurele vereisten bij het opstellen van ruimtelijke plannen. In de toelichting van het bestemmingsplan dient te worden gemotiveerd dat het plan uitvoerbaar is vanuit het oogpunt van de Wet natuurbescherming. Het begrip 'uitvoerbaar' betekent dat voldaan kan worden aan de eisen van uit de natuurwetgeving. Bij vaststelling van het (ontwerp) bestemmingsplan dient deze toetsing aan de Wet natuurbescherming en Natuurbeschermingswet derhalve afgerond te zijn.

Uitgebreid onderzoek naar flora en fauna wordt in dit stadium voor het bestemmingsplangebied niet noodzakelijk geacht. Bij ruimtelijke ontwikkelingen binnen een bestaande bestemming of bij een veranderende bestemming (bijvoorbeeld sloop/nieuwbouw of renovatie) dient tijdig voorafgaand aan de werkzaamheden wel flora- en faunaonderzoek te worden uitgevoerd naar de specifieke effecten van de betreffende ontwikkeling op potentieel aanwezige beschermde flora en fauna.

Afbeelding 2 : Natura- 2000 gebieden (blauw en geel gemarkeerd) rondom het bestemmingsplangebied (globaal rood omcirkeld). Weergegeven zijn de Natura- 2000 gebieden Oude Maas en Boezems Kinderdijk. Bron: AERIUS-calculator

De meest nabij gelegen Natura 2000-gebieden zijn de Oude Maas, op ca. 7,1 km afstand tot het bestemmingsplangebied en Boezems Kinderdijk op circa 9,5 km afstand. Zie ook Afbeelding 2.

Natura 2000-gebieden met stikstofgevoelige habitats liggen op een afstand van tenminste 20 kilometer tot het bestemmingsplangebied (dit betreft de Biesbosch)¹. Vanwege de omvang en de ruimte die het bestemmingsplan biedt wordt een voortoets met bijbehorende stikstofberekeningen opgesteld waarin de effecten op Natura 2000 worden beoordeeld.

3.2 Aanbevelingen vanuit wetgevend kader

Het is de verantwoordelijkheid van de initiatiefnemer om na te gaan in hoeverre nader onderzoek en/of een ontheffing noodzakelijk is bij nieuwe ontwikkelingen, zoals sloop en ingrijpende renovaties, maar ook bij wijzigingen in watergangen/partijen en het rooien van groen. Dit dient voorafgaand aan de uitvoering te gebeuren en geldt bij alle ruimtelijke ontwikkelingen, ongeacht of deze binnen het bestemmingsplan mogelijk zijn. Mogelijk worden n.a.v. de voorgenomen ontwikkeling eisen gesteld aan de uitvoering en geldt een compensatieplicht. Het is aan te bevelen hier in een vroeg stadium rekening mee te houden.

Daarnaast geldt bij werkzaamheden in het kader van ruimtelijke ontwikkeling altijd de zorgplicht conform de Wet natuurbescherming.

3.3 Natuurnetwerk Nederland (voormalige EHS en PEHS)

Het meest nabij gelegen onderdeel van het Natuurnetwerk Nederland (NNN) is de Nieuwe Maas. Een klein deel van dit NNN maakt deel uit van het bestemmingsplangebied (blauw op Afbeelding 3). De Nieuwe Maas heeft als beheertype N02.01 Rivier. Het meest dichtbijgelegen landdeel van het NNN bevindt zich op circa 2 kilometer ten oosten van het bestemmingsplangebied, dit betreft het gebied De Esch.

Het meest nabijgelegen Belangrijk Weidevogelgebied is de Polder Schieveen, op ca. 6,5 km ten noordwesten van het bestemmingsplangebied.

Het bestemmingsplan voorziet niet in ontwikkelingen binnen NNN-gebieden en Belangrijke Weidevogelgebieden. Derhalve kunnen negatieve effecten op deze natuurgebieden uit worden gesloten.

¹ <https://calculator.aerius.nl/calculator/#>

Afbeelding 3 : NNN-gebieden (donkergroen en donkerblauw) in de omgeving van het bestemmingsplangebied (globaal rood omkaderd). Bron: <http://pzh.b3p.nl/viewer/app/NNN>

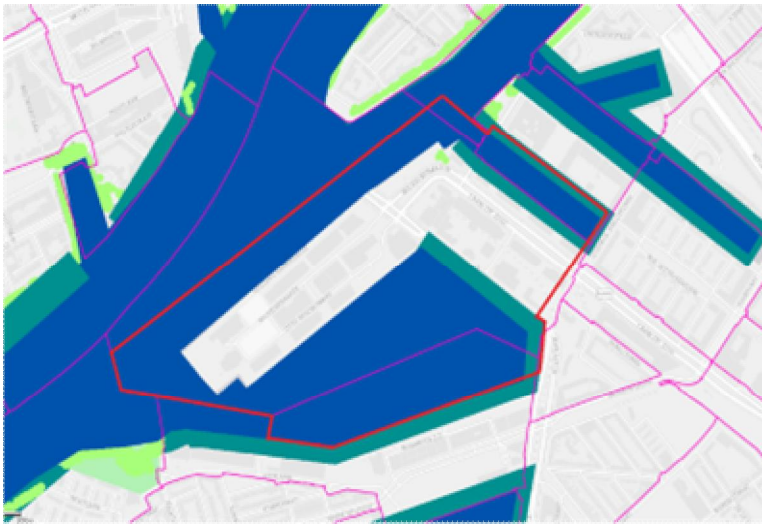
3.4 Rotterdamse Natuurkaart

Op 18 maart 2014 is door B&W de Rotterdamse Natuurkaart vastgesteld². In dit beleidsinstrument zijn de ambities van de gemeente Rotterdam op het gebied van de ecologie en natuur vastgelegd. Ingezet wordt op het verbinden van gebieden waar ecologische kwaliteit aanwezig is. In het kaartgedeelte van de Rotterdamse Natuurkaart (Afbeelding 5) is de ecologische structuur van de gemeente Rotterdam op hoofdlijnen weergegeven. De Natuurkaart is een instrument om ruimtelijke ontwikkelingen te ondersteunen. De kaart geeft kerngebieden waar hoge ecologische waarden aanwezig zijn of verwacht kunnen worden en de reeds aanwezige verbindingzones tussen deze kerngebieden en de verbindingzones met het Natuurnetwerk. De Rotterdamse Natuurkaart signaleert ook de knelpunten in de ecologische structuur. In de Rotterdamse Natuurkaart is geen verbinding gemaakt met het Rotterdamse duurzaamheidsbeleid.

Op deze natuurkaart is te zien dat met name de randen van het bestemmingsplangebied zijn aangemerkt als ecologische structuur. De Rijnhaven, Spoorweghaven en Nieuwe Maas betreffen Getijdenwater. De oevers van het bestemmingsplangebied grenzend aan de Rijnhaven en Spoorweghaven zijn aangemerkt voor “Kansen voor vergroenen havenbekken”. Een boomgroep ter hoogte van de Maastoren staat aangegeven als Groene Wijkdooradering. Overige elementen worden binnen het bestemmingsplangebied niet weergegeven.

²

<https://rotterdam.maps.arcgis.com/home/webmap/viewer.html?webmap=29d2499ad015475492f726d02e07b1de>

Afbeelding 4 : Het bestemmingsplangebied (begrenzing globaal met rode lijn gemarkeerd) met omliggende groene gebieden zoals opgenomen in de Natuurkaart Rotterdam. Bron: Natuurkaart Rotterdam

Kansen voor vergroting van de biodiversiteit zijn hier te vinden in:

- *Aanleg ecologische bermen.* Het groen in het bestemmingsplangebied bestaat hoofdzakelijk uit kades met muurbepanting of gazon al dan niet met daarop bomen. Langs de oevers van de havens kunnen stroken extensief beheerde bermen worden aangelegd als voedselbron voor vogels en insecten.
- *Broedeilanden.* Langs de oevers van de havens kunnen drijvende eilanden worden gemaakt om te dienen als broedplaats voor vogels. In de Rijnhaven zijn reeds meerdere van deze eilanden aanwezig.
- *Groenen kades.* De kades kunnen plaatselijk bekleed worden met een constructie met daarin ruimte voor klimplanten als broedplaats voor vogels en als voedselbron voor tal van fauna.

3.5 Rotterdams duurzaamheidsbeleid en ecologie

In het Programma Duurzaam 2015 – 2018 zijn 10 duurzaamheidsopgaven geformuleerd. Inzetten op vergroten van de biodiversiteit en ecologische robuustheid kan een positieve bijdrage leveren aan de volgende van deze duurzaamheidsopgaven:

- Bevorderen van duurzame gebiedsontwikkeling.
- Voorbereiden op de gevolgen van klimaatverandering.
- Groener maken van de stad.

Ecologische robuustheid kan een positieve bijdrage leveren aan deze thema's.

4. Beschrijving natuurwaarden in het bestemmingsplangebied

4.1 Algemene beschrijving

Het bestemmingsplangebied Kop van Zuid is gelegen binnen het stadsdeel Feijenoord en betreft een relatief jong ontwikkeld deel van Rotterdam. Het masterplan voor het gebied is opgesteld begin jaren 90.

Kop van Zuid wordt getypeerd door een hoog stedelijk karakter met veel hoogbouw zoals hotels, appartementencomplexen, parkeergarages en bedrijfsgebouwen. Bebouwing is aanwezig in vele bouwstijlen uiteenlopend van bakstenen gebouwen met een luchtsponw, betonnen constructies, metalen bouwwerken en een combinatie van metaal en glas. De bebouwing verschilt sterk in hoogte met bebouwing van 3 etages hoog tot meer dan 30 etages hoog. Het bestemmingsplangebied wordt deels begrensd door de Rijnhaven, Spoorweghaven en de Nieuwe Maas waar langs oude kademuren aanwezig zijn. Het gebied verbindt Rotterdam Noord met Rotterdam Zuid door middel van de Erasmusbrug. Groengebieden zijn in het gebied afwezig. Het enige aaneengesloten groen dat aanwezig is, zijn de oude kademuren, stroken gazon langs wegen en enkele bomenrijen langs de Laan op Zuid en kleine boomgroepen op kades.

4.2 Eerder onderzoek

Binnen en grenzend aan het bestemmingsplangebied zijn geen eerdere ecologische onderzoeken bekend.

4.3 Verkennend veldonderzoek

In opdracht van de Gemeente Rotterdam is door een deskundig ecooloog van Ecoresult B.V. op 21 mei 2019 het bestemmingsplangebied globaal bekeken op aanwezigheid en potenties voor beschermde soorten en de algehele natuur kwaliteit en kwantiteit (zie Bijlage 1 voor foto's). Het plangebied is, vanwege het niet kunnen betreden van bedrijfsterreinen en afgesloten binnentuinen, enkel vanaf de openbare weg bekeken. De bevindingen van dit veldbezoek komen terug in de algemene beschrijving in hoofdstuk 4.1. Daar waar het soort specifieke bevindingen betreft zijn deze additioneel opgenomen in de paragrafen van de natuurdatabase Rotterdam, 4.4.1 t/m 4.4.5.

4.4 Natuurdatabase Rotterdam, overige bronnen en verkennend veldonderzoek

Voor een verdere indicatie van natuurwaarden is gebruik gemaakt van de database Natuur op GISWEB en diverse onderzoeken die zijn uitgevoerd in het bestemmingsplangebied. Hierin zijn alle waarnemingen flora en fauna opgenomen binnen gemeente Rotterdam van de afgelopen jaren (2008-2013). Uit de database blijkt dat binnen het bestemmingsplangebied onder de Wet natuurbescherming beschermde soorten zijn aangetroffen (zie komende paragrafen). Ook zijn grenzend aan het bestemmingsplan enkele beschermde soorten aangetroffen. Behalve waarnemingen van in de Wet natuurbescherming beschermde soorten planten en dieren zijn in de natuurdatabase ook waarnemingen van rode lijst soorten opgenomen. Rode lijst soorten zijn niet strikt beschermd middels de Wet natuurbescherming. Het zijn soorten die in Nederland

bedreigd zijn. Aanwezigheid van Rode lijst soorten zijn indicatief voor hogere natuurwaarden. Deze en andere bijzonder soorten worden hier benoemd als Aandachtssoorten.

4.4.1 Soorten Vogelrichtlijn

4.4.1.1 Jaarrond beschermde nesten

In de natuurdatabase zijn in het bestemmingsplangebied waarnemingen van vogels met jaarrond beschermde nesten aanwezig. Dit betreft waarnemingen van een broedpoging van Slechtvalk in 2015 op de Maastoren.

Het bestemmingsplangebied is ongeschikt voor andere gebouwbewonende vogels met jaarrond beschermde nesten. Bebouwing met dakpannen, gevelpanelen met ruimten of grotere gaten in de stenen bebouwing zijn afwezig. Het bestemmingsplangebied is ongeschikt voor vogels met jaarrond beschermde nesten in bomen. Aaneengesloten groengebieden, dichte bosschages of hoge bomen in een relatief rustige omgeving zijn niet aanwezig. Het plangebied is ongeschikt als essentieel functioneel leefgebied voor jaarrond beschermde vogels. Het plangebied kan gebruikt worden als jachtgebied voor Slechtvalk, echter heeft dit op voorhand geen essentiële functie.

4.4.1.2 Niet jaarrond beschermde nesten

In het plangebied is broedhabitat aangetroffen voor soorten waarvan de nesten niet jaarrond beschermd zijn. Deze zogeheten Categorie 5-soorten zijn wel jaarrond beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen. In het bestemmingsplangebied kunnen soorten verwacht worden zoals Zwarte kraai en Ekster in de laanbomen langs de Laan op Zuid.

4.4.1.3 Algemene vogels

Naast deze soorten kunnen algemene broedvogelsoorten in het bestemmingsplangebied verwacht worden, zoals: Meekoet, Wilde eend, Houtduif, Scholekster en verschillende soorten meeuwen.

4.4.2 Soorten Habitatrichtlijn

4.4.2.1 Vleermuizen

In de natuurdatabase zijn in het bestemmingsplangebied twee waarnemingen van Gewone dwergvleermuizen bekend. Dit betreffen geen vaste rust- en verblijfplaatsen. Het plangebied is geschikt voor Gewone Dwergvleermuis en Ruige dwergvleermuis, in mindere mate voor Laatvlieger, Kleine dwergvleermuis en Tweekleurige vleermuis. Laatste twee genoemde soorten zijn in Nederland relatief zeldzaam en waarnemingen zijn schaars. Het merendeel van de bebouwing heeft stenen muren met een luchtsponw die toegankelijk is voor vleermuizen of heeft betonnen gevelplaten. Een klein deel bestaat volledig uit metaal/glas constructies en is ongeschikt voor vleermuizen. In de bebouwing is potentie aanwezig voor de functies zomer-, paar-, kraam-, of winterverblijfplaats. De hoogbouw aan de westzijde van het bestemmingsplangebied (Montevideo en Nieuw Orleans) en hoge gebouwen langs de Laan van Zuid (zoals de rechtbank Rotterdam of het gebouw van de UWV) zijn naast voorgaand genoemde

functies in potentie geschikt als massawinterverblijfplaats voor met name Gewone dwergvleermuis.

Het bestemmingsplangebied is redelijkerwijs ongeschikt voor boombewonende vleermuizen. De bomen staan in ongeschikt sterk verlicht habitat en/of hebben geen scheuren en holten die door vleermuizen gebruikt kunnen worden.

Functioneel leefgebied voor vleermuizen is verspreid door het plangebied marginaal aanwezig. Grotere, aaneengesloten en donkere groenstructuren zijn niet in het plangebied aanwezig. Vliegroutes van vleermuizen kunnen aanwezig zijn langs de bomenrijen en de kademuren.

4.4.2.2 Grondgebonden zoogdieren

Het bestemmingsplangebied is ongeschikt voor vaste rust- en verblijfplaatsen van grondgebonden zoogdieren uit de Habitatrichtlijn, zoals Bever, Noordse woelmuis en Otter. Geschikt habitat in de vorm van sterk begroeide oevers en houtopstanden ontbreekt, of het plangebied ligt buiten het natuurlijk verspreidingsgebied van deze soorten. Een passerende of foeragerende bever in het oppervlaktewater kan niet worden uitgesloten, op voorhand betreft dit echter geen essentieel leefgebied.

4.4.2.3 Reptielen en amfibieën

Het bestemmingsplangebied is ongeschikt voor habitatrichtlijnsoorten reptielen en amfibieën, zoals Rugstreeppad, Heikikker, Kamsalamander en Muurhagedis. Geschikt habitat voor deze soorten ontbreekt of het plangebied ligt buiten het natuurlijk verspreidingsgebied van deze soorten.

4.4.2.4 Vissen

De wateren binnen het bestemmingsplangebied zijn ongeschikt voor voortplantings- en vaste rust- en verblijfplaatsen van habitatrichtlijnsoorten vissen (zoals Houting en Atlantische Steur). Passerende dieren zijn niet uitgesloten. Het water in het bestemmingsplangebied is enkel geschikt voor algemene vissoorten als Brasem, Karper, Paling, Blankvoorn, Snoekbaars en andere zoet- en brakwatervissen.

4.4.2.5 Overige soortgroepen

Vaste rust- en verblijfplaatsen en voortplantingsplaatsen van overige habitatrichtlijnsoorten (zoals Rivierrombout, Gevlekte witsnuitlibel en Groene glazenmaker) worden op basis van habitatvereisten en bekende verspreidingsgegevens niet verwacht binnen het bestemmingsplangebied.

4.4.3 Nationaal beschermde soorten

4.4.3.1 Grondgebonden zoogdieren

Het plangebied is redelijkerwijs ongeschikt voor nationaal beschermde zoogdieren zowel vrijgesteld als niet vrijgesteld van ontheffing. Geschikte groenstructuren, bosjes of ruige beplantingen om te schuilen zijn nagenoeg afwezig.

4.4.3.2 Vissen

Open water is verspreid aanwezig binnen het bestemmingsplangebied. Deze watergangen zijn ongeschikt voor Nationaal beschermde soorten vissen. Beschermde vissen betreffen met name beekvissen en Grote modderkruiper. Het plangebied ligt niet binnen het verspreidingsgebied van deze soorten.

4.4.3.3 Reptielen en amfibieën

Het plangebied is redelijkerwijs ongeschikt voor nationaal beschermde reptielen en amfibieën zowel vrijgesteld als niet vrijgesteld van ontheffing. Geschikte voortplantingswateren zijn afwezig en geschikte groenstructuren om te schuilen zijn nagenoeg afwezig.

4.4.3.4 Planten

Tijdens het veldbezoek zijn binnen het bestemmingsplangebied geen beschermde planten aangetroffen. Oude (kalkrijke) muren zijn aanwezig in de vorm van kademuren. Geschikt habitat is aanwezig voor muurplanten zoals Blaasvaren, Schubvaren en Muurbloem. Het plangebied is ongeschikt voor andere Nationaal beschermde vaatplanten.

4.4.3.5 Overige soortgroepen

Overige nationaal beschermde soorten worden op basis van habitatvereisten en bekende verspreidingsgegevens niet verwacht binnen het bestemmingsplangebied.

5. Gevolgen voor natuurgebieden en flora en fauna

5.1 Beschermde en waardevolle natuurgebieden

Het bestemmingsplangebied maakt geen deel uit van een Natura 2000-gebied, het Natuurnetwerk Nederland en Belangrijke weidevogelgebieden. Het bestemmingsplan voorziet niet in ontwikkelingen die impact zullen hebben op het Natuurnetwerk Nederland en Belangrijke weidevogelgebieden, vanwege de afstand tussen het bestemmingsplangebied en deze gebieden. Significante negatieve invloed op Natura 2000-gebied als gevolg van het nieuwe bestemmingsplan zijn uitgesloten. De in het bestemmingsplan mogelijk gemaakte activiteiten hebben geen negatief effect op de instandhoudingsdoelstellingen van deze en andere Natura 2000 gebieden. Significante negatieve invloed op het Natuurnetwerk Nederland of Belangrijke weidevogelgebieden als gevolg van het nieuwe bestemmingsplan zijn op basis van de afstand en de aanwezigheid van woonwijken en wegen tussen het bestemmingsplangebied en deze natuurgebieden uitgesloten.

5.2 Ontwikkelingen binnen bestaande bestemmingen in het kader van beschermde soorten

De effecten op in het plangebied aanwezige beschermde flora en fauna door toekomstige, nu nog niet voorziene ruimtelijke ingrepen en renovatiewerkzaamheden die passen binnen de bestemmingen dienen, voorafgaand aan de uitvoering van die werkzaamheden, getoetst te worden. Hierbij is te denken aan sloopwerkzaamheden, werkzaamheden aan watergangen, renovatiewerkzaamheden (zoals gevelisolatie, vervangen van het dak, boeiboorden of kozijnen), herinrichting van het plangebied, kap van bomen of het herinrichten van de groenstructuren. In hoofdstuk 4 wordt inzicht gegeven in (potentieel) aanwezige beschermde Habitatrichtlijnsoorten en Vogelrichtlijnsoorten.

5.3 Door het bestemmingsplan mogelijk te maken ontwikkelingen

- Locatie 1 – Baltimore; Nieuwbouw van circa 50.000m²
- Locatie 2 – Chicago; Nieuwbouw hotel
- Locatie 3 – Havana; Nieuwbouw van twee woontorens (maximaal 512 appartementen)
- Locatie 4 – Veemstraat; Nieuwbouw met 100 tot 150 appartementen
- Locatie 5 – Spoorweghaven; Uitbreiding jachthaven Marina
- Locatie 6 – Rijnhaven; Ambitie als woongebied met Horeca

5.3.1 Locatie 1 – Baltimore

Locatie 1 betreft een parkeerterrein aan de Wilhelminakade. Potenties voor (streng) beschermde soorten zijn op deze locatie afwezig. Het terrein is volledig verhard zonder aanwezigheid van bebouwing. Groenstructuren zijn tevens afwezig. Door de nieuwbouw zoals deze in de huidige plannen staat geprojecteerd, zijn negatieve effecten uitgesloten.

5.3.2 Locatie 2 – Chicago

Locatie 2 betreft een parkeerterrein tussen de Wilhelminakade en de Otto Reuchlinweg. Potenties voor (streng) beschermde soorten zijn op deze locatie afwezig. Het terrein is volledig verhard

zonder aanwezigheid van bebouwing. Groenstructuren zijn tevens afwezig. Effecten als gevolg van de nieuwbouw zoals deze in de huidige plannen staat geprojecteerd, zijn uitgesloten.

5.3.3 Locatie 3 – Havana

Locatie 3 betreft een gazon bovenop een parkeergarage. Het terrein wordt intensief beheerd. Groenstructuren zijn tevens afwezig. Potenties voor (streng) beschermde soorten zijn op deze locatie afwezig. Effecten als gevolg van de nieuwbouwplannen zoals deze in de huidige plannen staat geprojecteerd, zijn uitgesloten.

5.3.4 Locatie 4 – Veemstraat

Locatie 4 betreft een parkeergarage en een naastgelegen bouwterrein. De parkeergarage bestaat uit een stalen constructie met betonnen wandpanelen. Tussen de panelen zijn smalle ruimten aanwezig. De bebouwing is potentieel geschikt voor vaste rust- en verblijfplaatsen en voortplantingsplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen (Gewone dwergvleermuis en Ruige dwergvleermuis). Negatieve effecten door voorgenomen werkzaamheden zijn op voorhand niet uitgesloten. Door de voorgenomen sloop kunnen vaste rust- en verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen worden weggenomen. Een nadere ecologisch toetsing aan de op dat moment vigerende natuurwetgeving is nodig alvorens met de (her-) ontwikkeling kan worden.

5.3.5 Locatie 5 – Spoorweghaven

Locatie 5 betreft de Spoorweghaven. Hier vindt mogelijk uitbreiding van de jachthaven Marina plaats. De exacte invulling van de werkzaamheden is nog niet bekend. Binnen dit plangebied zijn potenties voor beschermde muurplanten (Muurbloem, Schubvaren, Blaasvaren) niet uitgesloten. Negatieve effecten door werkzaamheden zijn op voorhand niet uitgesloten. Door de werkzaamheden kunnen mogelijk groeiplaatsen van beschermde planten worden weggenomen. Voor vaste rust- en verblijfplaatsen of essentieel functioneel leefgebied van andere beschermde soorten is het plangebied redelijkerwijs ongeschikt. Een nadere ecologisch toetsing aan de op dat moment vigerende natuurwetgeving is nodig alvorens met de (her-) ontwikkeling kan worden.

5.3.6 Locatie 6 – Rijnhaven

Voor de Rijnhaven staan ambities om dit grootschalig te herontwikkelen. De invulling van de werkzaamheden is nog niet bekend. Binnen dit plangebied zijn potenties voor beschermde muurplanten (Muurbloem, Schubvaren, Blaasvaren) niet uitgesloten. Negatieve effecten door werkzaamheden zijn op voorhand niet uitgesloten. Door de werkzaamheden kunnen mogelijk groeiplaatsen van beschermde planten worden weggenomen. Voor vaste rust- en verblijfplaatsen of essentieel functioneel leefgebied van andere beschermde soorten is het plangebied redelijkerwijs ongeschikt. Een nadere ecologisch toetsing aan de op dat moment vigerende natuurwetgeving is nodig alvorens met de (her-) ontwikkeling kan worden.

6. Kansen door de ontwikkelingen

6.1 Duurzaamheid

Aan de duurzaamheidsopgaven uit het Programma Duurzaam kan vanuit ecologie op de volgende manier een bijdrage worden geleverd:

- Voorbereiden op de gevolgen van klimaatverandering. Bij een grotere stedelijke biodiversiteit neemt de kans op plagen of ziekten door de verandering van het klimaat af omdat het ecologisch systeem beter gebufferd is tegen schommelingen. Goede ecologische verbindingen zijn daarom van belang zodat soorten bij klimaatverandering kunnen migreren naar andere plekken in de stad. Bij het ontbreken van ecologische verbindingen kunnen soorten uit het stedelijke ecosysteem verdwijnen omdat ze geen nieuwe biotoop kunnen bereiken. Zoals ook op de natuurkaart Rotterdam is aangegeven liggen in het bestemmingsplangebied kansen voor vergroening.
- Groener maken van de stad. Gezien het stedelijk karakter van het bestemmingsplangebied liggen de grootste kansen voor meer groen in de toepassing van groene gevels en daken en ecologisch beheerde bermen en graslanden. Dit kan met name voor insecten, vleermuizen, vogels en vissen meer duurzaam leefgebied creëren. Hiernaast kan men door te kiezen voor de toepassing van groene daken en gevelgroen met soortenrijke samenstellingen zowel een bijdrage leveren aan de vergroening van de stad als aan de biodiversiteit in de stad.

6.2 Kansen voor vergroting van de biodiversiteit

Kansen voor vergroting van de biodiversiteit zijn hier te vinden in:

- Het groen in het bestemmingsplangebied bestaat hoofdzakelijk uit kades met muurbeplanting of gazon al dan niet met daarop bomen. Langs de oevers van de havens kunnen stroken extensief beheerde bermen worden aangelegd als voedselbron voor vogels en insecten.
- *Natuurinclusief bouwen en renoveren.* Doordat er binnen het bestemmingsplangebied weinig bebouwing met pannendaken aanwezig is zijn “natuurlijke” nestgelegenheden voor soorten als Huismus en Gierzwaluw schaars. Renovatie, isolatie en nieuwbouw bieden hier kansen om natuurinclusief te werken. Tegen zeer geringe kosten is nieuwbouw met pannendaken geschikt te maken voor medebewoning door dieren zoals gebouwbewonende Huismussen, en Gierzwaluwen. Bij gebouwen hoger dan 5 woonlagen, die voor de Huismus minder aantrekkelijk zijn, kunnen nog wel succesvolle voorzieningen voor Gierzwaluwen gerealiseerd worden of kasten voor Slechtvalk op bebouwing van meer dan 10 etages hoog. Bij de platte daken in het gebied kan overwogen worden om groene daken toe te passen. Bij voorkeur wordt gekozen voor een soortenrijke beplanting. Groene daken dragen zo bij aan een gezonde stedelijke bijstand en vergroten de soortenrijkdom in de wijk.
- Het huidige groen bestaat voornamelijk uit gazon of bomen, veel dieren hebben echter ook beschutting nodig in de vorm van lagere groenstructuren zoals bosjes en struwelen. Door meer structuurvariatie aan te brengen in het huidige groen kan de biodiversiteit dus verhoogd worden.

- Langs de oevers van de havens kunnen drijvende eilanden worden gemaakt om te dienen als broedplaats voor vogels. In de Rijnhaven zijn reeds meerdere van deze eilanden aanwezig.
- Langs ondiepe oevers van het bestemmingsplangebied (<1 meter diep) kunnen voorzetoeveren worden gecreëerd waarachter water- en moerasbeplanting tot ontwikkeling kan komen als paaiplaats en opgroei plaats voor vissen.
- *Tijdelijke natuur*. Op braakliggende terreinen kan tijdelijke natuur worden gerealiseerd. Te denken valt aan bloemrijke vegetatie en struweel voor insecten en broedvogels.

7. Conclusies en aanbevelingen

- In het bestemmingsplangebied zijn potenties voor gebouwbewonende vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten aanwezig, te weten Slechtvalk.
- In het bestemmingsplangebied zijn potenties voor boombewonende vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten afwezig.
- In het bestemmingsplangebied zijn potenties aanwezig voor de habitatrictlijnsoorten Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis, Kleine dwergvleermuis, Laatvlieger en Tweekleurige vleermuis. Het plangebied is ongeschikt voor vaste rust- en verblijfplaatsen en essentieel functioneel leefgebied van andere soorten habitatrictlijnsoorten.
- Het plangebied is geschikt voor nestplaatsen en als functionele leefomgeving voor vogels met niet jaarrond beschermde nesten en algemene broedvogels.
- Het bestemmingsplangebied is ongeschikt voor Nationaal beschermde soorten.
- Het vaststellen van het bestemmingsplan heeft geen invloed op het Natuurnetwerk Nederland. Het bestemmingsplangebied maakt geen deel uit van het Natuurnetwerk Nederland en er vinden geen werkzaamheden plaats in het Natuurnetwerk Nederland.
- Het vaststellen van het bestemmingsplan heeft geen invloed op Beschermde weidevogelgebieden vanwege de grote afstand tussen het bestemmingsplangebied en deze gebieden.
- Het vaststellen van het bestemmingsplan heeft geen invloed op nabijgelegen Natura 2000 gebieden, vanwege de grote afstand tussen het bestemmingsplangebied en deze gebieden.
- Voor drie ontwikkelingen (Veemstraat, Spoorweghaven, Rijnhaven) wordt op basis van de aangetroffen potenties en de reeds bekende ontwikkelingen nader onderzoek in het kader van de Wet natuurbescherming nodig geacht.
- Indien ontwikkelingen worden voorzien die afwijken van het bestemmingsplan dient het effect hiervan op beschermde en waardevolle gebieden en beschermde en aandachtsoorten te worden onderzocht en getoetst.
- Ontwikkelingen die binnen bestaande bestemmingen plaats vinden dienen op projectniveau getoetst te worden aan de relevante natuurwetgeving.
- Geadviseerd wordt om bij renovatie of nieuwbouw rekening te houden met medebewoning door gebouwbewonende vleermuizen en vogels en het realiseren van groen op bebouwing.
- Kansen voor natuur liggen met name bij het ontwikkelen van het uitbreiden van het openbaar groen, gevelbeplanting en het aanbrengen van nestvoorzieningen van vogels in de vorm van nestkasten of groen plateaus.
- Het bestemmingsplan, met inbegrip van bovenstaande, is 'uitvoerbaar' vanuit het oogpunt van de Wet natuurbescherming.

Literatuurlijst

Literatuur:

- 1) Anon., 2009. Bestemmingsplan KopVanZuid- Kern. dS+V. Ruimtelijke Ordening, Team Bestemmingsplannen. Gemeente Rotterdam, Rotterdam.
- 2) Anon., 2014. Uitvoeringsprogramma Natuurkaart Rotterdam, december 2014.
- 3) Anon., 2018. Startnotitie Bestemmingsplan 'KopVanZuid', 06-08-18. Rotterdam

Internetsites:

- <https://calculator.aerius.nl/calculator/#>
- www.gis.rotterdam.nl/gisweb2
- <http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/googlemapszoek2.aspx>
- <http://rotterdam.maps.arcgis.com/apps/Viewer/index.html?appid=a04fcc63c77945c7b8d207ecd0b2fa5e>
- http://pzh.b3p.nl/viewer/app/Natura_2000
- <http://pzh.b3p.nl/viewer/app/NNN>
- <https://www.rotterdam.nl/wonen-leven/duurzaam/>
- <https://www.verspreidingsatlas.nl/>
- <http://wilde-planten.nl/>
- <http://ravon.nl/>
- <https://www.sovon.nl>
- <https://www.vlinderstichting.nl/>
- <http://www.zoogdiervereniging.nl/>

Bijlage 1: Foto's bestemmingsplangebied

Ontwikkellocatie 4, Veemstraat met te slopen parkeergarage. K. van Veen | Ecoresult B.V.

Overzicht over ontwikkellocatie 2. K. van Veen | Ecoresult B.V.

Bomenrijen langs de Laan van Zuid. K. van Veen | Ecoresult B.V.

Bebouwing met stenen muren geschikt voor gebouwbewonende vleermuizen. K. van Veen | Ecoresult B.V.

Groene eilandjes in de Rijnhaven. K. van Veen | Ecoresult B.V.

Bijlage 2: Wetgevende kaders

Wet natuurbescherming

Per 1 januari 2017 is de Wet natuurbescherming (Wnb) van kracht. Deze nieuwe wet is een vervanging en samenbundeling van drie voorgaande wetten; de Natuurbeschermingswet 1998, de Boswet en de Flora- en Faunawet³. Tevens heeft er een decentralisatie van het bevoegd gezag plaatsgevonden: per 1 januari 2017 zijn de provincies verantwoordelijk voor de vergunningen en ontheffingen. De Wnb is op te delen in grofweg drie delen:

Bescherming van gebieden

De Wnb richt zich met de bescherming van natuurgebieden uitsluitend op Natura 2000-gebieden. Natura 2000 is een Europees netwerk van beschermde natuurgebieden. In Natura 2000-gebieden worden bepaalde diersoorten en hun natuurlijke leefomgeving beschermd om de biodiversiteit te behouden. Invloeden (ook van buitenaf) mogen deze instandhoudingsdoelstellingen niet in gevaar brengen.

Bescherming van soorten

³ www.rvo.nl

Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn § 3.1 Wnb	Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn § 3.2 Wnb	Beschermingsregime Nationaal beschermden soorten (andere soorten) § 3.3 Wnb
Art 3.1 lid 1 Het is verboden in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen.	Art 3.5 lid 1 Het is verboden soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.	Art 3.10 lid 1a Het is verboden soorten opzettelijk te doden of te vangen.
Art 3.1 lid 2 Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen.	Art 3.5 lid 4 Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen.	Art 3.10 lid 1b Het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen.
Art 3.1 lid 3 Het is verboden eieren te rapen en deze onder zich te hebben.	Art 3.5 lid 3 Het is verboden eieren van dieren in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.	Niet van toepassing
Art 3.1 lid 4 en lid 5 Het is verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.	Art 3.5 lid 2 Het is verboden dieren opzettelijk te verstoren.	Niet van toepassing
Niet van toepassing	Art 3.5 lid 5 Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.	Art 3.10 lid 1c Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

De Wnb onderscheidt drie verschillende beschermingsregimes, met elk hun eigen verbodsbepalingen (zie tabel 1). De eerste twee categorieën zijn gebaseerd op de door de Europese Unie opgestelde Vogelrichtlijn (uit 1979) en de Habitatrichtlijn (uit 1992). Het derde beschermingsregime betreft soorten die niet op Europees niveau beschermd zijn, maar wel op landelijk niveau: de Nationaal beschermde soorten (in de wet aangeduid als “andere soorten”). Als bevoegd gezag heeft iedere afzonderlijke provincie (een aantal) algemene soorten uit deze derde categorie vrijgesteld van ontheffingsplicht. Wel geldt altijd voor alle soorten de algemene zorgplicht. Deze zorgplicht houdt in dat men bij werkzaamheden met mogelijk negatief effect op

planten en dieren, maatregelen dient te nemen (binnen wat redelijkerwijs van men verwacht kan worden) om onnodige schade aan planten of dieren te voorkomen⁴.

Bescherming van houtopstanden

De bescherming van houtopstanden betreft voornamelijk een voortzetting van de Boswet en richt zich op de instandhouding van het bosareaal. Bij houtopstanden groter dan 10 are of 20 rijbomen en gelegen buiten de bebouwde kom geldt een meldplicht, herplantplicht en mogelijke oplegging van een kapverbod. In deze natuurtoets blijft de bescherming van houtopstanden buiten beschouwing.

Zorgplicht

Naast verbodsbepalingen geldt de zorgplicht ten aanzien van alle in het wild levende dieren en planten en hun leefomgeving. De Wet natuurbescherming formuleert de algemene zorgplicht als volgt (artikel 1.11):

- Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor de in het wild levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving;
- Deze zorg houdt in ieder geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor flora of fauna kunnen worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten voor zover zulks in redelijkheid kan worden gevergd, dan wel alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevergd teneinde die gevolgen te voorkomen of, voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken;
- De zorgplicht is altijd, voor iedereen en in alle gevallen van toepassing.

⁴ Ministerie van Economische zaken (2016) Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen